

VERSLAG

VERGADERING
van het
Q-TEAM FEYENOORD CITY
VRIJDAG 10 mei 2019

**Voormalige raadszaal deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek – Argonautenweg 23 –
begane grond**

AANWEZIG:

Winkel (*voorzitter*), Diederer (*Q-team*), Ruitenbeek (*Q-team*), van Doorn (*Q-Team*), Venhoeven (*Q-team*),
Vermeulen (*Q-team*), van der Vliet (*Q-team*),

1 PLANNEN (OPENBAAR)

1.1 Korte Stadionweg, Feyenoord/IJsselmonde (2^e behandeling)

Omschrijving: VO (voorlopig ontwerp) stadion Feyenoord
Ontwerp / opdracht: OMA en LOLA Landscape Architects
Dossier: OLO 4271449 (conceptaanvraag)

Quality-team Feyenoord City

1.1 Korte Stadionweg, Feyenoord/IJsselmonde (2^e behandeling)

Omschrijving:	VO (voorlopig ontwerp) stadion Feyenoord
Ontwerp / opdracht:	OMA en LOLA Landscape Architects
Dossier:	OLO 4271449 (conceptaanvraag)

Toetsingskader

Het **Quality-team Feyenoord City** adviseert het bestuur over de ruimtelijke kwaliteit van bouwplannen binnen het gebied aangemerkt als gebiedsontwikkeling Feyenoord City en treedt daarbij in plaats van de reguliere Commissie voor Welstand en Monumenten. (*grondslag: Bouwverordening Rotterdam artikel 9.2*)

In de opdrachtformulering aan het Q-team Feyenoord City wordt de integraliteit tussen gebouw, buitenruimte en stedenbouw van cruciaal belang geacht. In het kader van deze opdracht reageert het Q-team in onderstaande reactie op het concept masterplan.

Daarnaast heeft het Q-team de conceptaanvraag voor het voorlopig ontwerp van het stadion getoetst aan redelijke eisen van welstand op basis van de Welstandsnota Rotterdam. (*grondslag: Bouwverordening Rotterdam artikel 9.1 en artikel 10 van het reglement van orde*)

Omschrijving van het plan

OMA presenteert het voorlopig ontwerp voor het Feyenoord stadion, het plan is aangepast na de vergadering van 8 maart 2019. De eerste wijziging in het plan is het ontwerp van de *concourse*. Deze was eerst vormgegeven als symmetrische schotel en is nu ontworpen als organisch verbindingselement. De *concourse* is verbonden met het maaiveld op vijf verschillende plekken waar elementen zoals trappen en helling de verbinding tussen beide niveaus vormgeven. Deze vijf 'sferen' krijgen ieder een eigen identiteit, namelijk park, rivier, stad, kade en Strip. Variaties tussen de sferen worden gemaakt door verschillende materialen en uitvoeringen toe te passen op de *concourse* die elk refereren aan de identiteit van de locatie. De trappen zorgen voor verschillende routes naar en van het stadion. Wetmatigheden vanuit *crowd management* bepalen hiernaast ook de breedte van doorgangen en trappen. Het residu van de *concourse* komt dan beschikbaar voor terrassen of dergelijke. Door deze wijziging in het ontwerp van de *concourse* ontstaat tevens een nieuwe gevel aan de waterkant.

De architectuur van het stadion kenmerkt zich door een zichtbare constructie bestaande uit robuuste betonkolommen met daartussen een stalen structuur van een ruimtelijk vakwerk. Voor deze vakwerkconstructie presenteert de architect twee varianten waarvan één bestaat uit spanten met kruisen en de ander uit een *diagrid*. De constructieve betonkolommen fungeren als ontsluiting van het stadion. Studies worden getoond voor perforatie van de 'huid' van de betonkolommen in een patroon wat nog nader wordt onderzocht. Het gevelmateriaal achter het ruimtelijk vakwerk verschilt in transparantie. Daarbij wordt de mogelijkheid onderzocht om materialen toe te passen die van transparantie kunnen veranderen.

Quality-team Feyenoord City

Beleid (Welstandsnota Rotterdam)

Gebiedstype: Stedelijke knooppunten

Welstandsniveau: Regulier

Welstandcriteria Stedelijke Knooppunten

Ruimtelijke inpassing

- *Bouwiniciatieven houden de stedenbouwkundige structuur herkenbaar en verstoren deze niet.*
- *Bouwiniciatieven verbeteren het 'gezicht' en de uitstraling van het stedelijke knooppunt richting de stad en de openbare ruimte.*
- *Bouwiniciatieven dragen bij aan een betere verweving van de verschillende niveaus en onderdelen van het stedelijke knooppunt.*
- *Bouwiniciatieven (waaronder hoogbouw) zijn in maat en schaal afgestemd op de omliggende bebouwing en de stad als geheel.*

Verschijningsvorm

- *Nieuwbouw is in massaopbouw afgestemd op de specifieke positie die het gebouw inneemt binnen het grotere geheel.*
- *Het gevelontwerp is consequent en goed van verhouding, en qua indeling en plasticiteit afgestemd op de omliggende bebouwing.*
- *Entreegebieden van gebouwen, inclusief luifels en logo's, zijn uitnodigend en kwalitatief hoogwaardig vormgegeven.*
- *Beganegrondgevels aan de openbare ruimte hebben een bij de situatie passende openheid. In woon-, winkel-, en kantoorgebieden zijn dichte (bergings-)gevels aan de straat ongewenst.*
- *De begane grondverdieping past in maat en schaal bij het karakter van de straat.*

Materiaal, kleur en detaillering

- *Materialen en detaillering worden zo gekozen dat veroudering en weersinvloeden geen negatieve gevolgen hebben voor het uiterlijk.*
- *In woon-, kantoor- en winkelgebieden zijn detaillering en materiaalgebruik van de beganegrondgevel aan de straatzijde (met name rond de entree) van hoge kwaliteit (rijker en expressiever).*
- *Daken die zichtbaar zijn vanuit de omliggende bebouwing krijgen dezelfde kwaliteit als de gevel en worden ingericht als groene daken (of op andere wijze aantrekkelijk vormgegeven).*
- *Het nachtbeeld is onderdeel van de ontwerpopgave en gaat uit van richtlijnen zoals verwoord in het Lichtplan Rotterdam.*
- *Erfafscheidingen zijn van hoogwaardig materiaal en worden zorgvuldig gedetailleerd.*
- *Zonwerend glas of folie op glas verhinderen de visuele relatie tussen binnen en buiten niet.*

Reactie van het Q-team op de ingediende conceptaanvraag voor het stadion

Het Q-team bedankt het ontwerpteam voor de inzet en ambitie die zich uit in de architectuur van het stadion. Ook de ontwikkeling in het ontwerp van de *concourse* is een kwaliteit die positief bijdraagt aan de beleving van het plan.

Het Q-team geeft n.a.v. de getoonde stukken vanuit de verschillende expertises een aantal aandachtspunten en vragen mee aan het ontwerpteam.

1. Landschap

- De aantakking van het masterplan op het getijdenpark is een belangrijke stap vooruit. Wel zijn er nog veel onduidelijkheden over de aansluiting van het getijdenpark onder het stadion.

2. Sociaaleconomisch programma

- De vraag wordt gesteld naar uitdrukking van de ambitie van Feyenoord om een multisportclub te zijn in het stadionontwerp. Met name in de uitwerking van het gebruik en programma van de *concourse* dient dit beter tot uitdrukking te komen.

3. Knooppunten

- De langzaam-verkeersroute om de *concourse* via het getijdenpark loopt pal langs het stadion. Dit zorgt voor een onaangenaam effect op meerdere plekken. Het Q-Team vraagt specifiek aandacht voor het ontwikkelen van een korte, sociaal veilige snelfietsroute die niet botst met de recreatieve openbare ruimte aan de *concourse*.
- Het herprogrammeren van de Korte Stadionweg als *service road* onder het stadion wordt gezien als een kansrijke oplossing.

4. Venues

Quality-team Feyenoord City

- De voorkeur van de architect voor de variant met een *diagrid* tussen de betonkolommen wordt gedeeld. Wel wordt aandacht gevraagd voor de uitwerking hiervan op detailniveau, met name de verbinding van de betonkolommen met het *diagrid*.
- De vier 'horecadoosjes' die op de *concourse* onder het *diagrid* worden geplaatst doorbreken het sterke concept van de robuuste betonkolommen. De suggestie wordt gedaan om deze zo te positioneren dat ze integraal deel uitmaken van de 'huid' van het stadion.

5. Cultuurhistorie

- Niet duidelijk is hoe de structuur van het getijdenpark door loopt ter plekke van het stadion. Het concept van de trap die de *concourse* en het getijdenpark verbindt dient versterkt te worden. Deze trap moet bijdragen aan een betereikbaarheid van de rivieroever.

6. Architectuur

- Het voorstel om de betonkolommen verschillende patronen en gradaties van transparantie mee te geven ondersteunt het gevelontwerp in positieve zin. In een verdere uitwerking van het plan wordt ook een uitspraak verwacht over kleurgebruik.

7. Stedenbouw

- Aan de ontwerpteams wordt gevraagd om bij het verder uitwerken van de aanhechting van het stadion aan de stad nauwgezet de ruimtelijke kwaliteit van de aansluiting van de diverse maaivelden, routes en doorgangen te onderzoeken. De nu getoonde tekeningen laten nog onvoldoende de ruimtelijke kwaliteit zien van bijvoorbeeld de te verleggen Colloseumweg in relatie tot het Varkenoords viaduct. Evenmin is duidelijk wat de ruimtelijke kwaliteit is ter plaatse van de Stadionweg aan de zuidzijde van het stadion -al dan niet in combinatie met een eventuele nieuwe oeververbinding.

Het Q-Team is enthousiast over de gemaakte stappen in het ontwerp maar heeft hiernaast ook nog veel vraagtekens over de verdere uitwerking. Met name de **aanhechtingen** tussen verschillende onderdelen onderling leiden nog tot vragen. **De concourse** zorgt aan verschillende zijdes voor nieuwe **verbindingen** die met aandacht ontworpen dienen te worden. Ook zijn er onderdelen van het huidige ontwerp waarvan de aanhechtingen nog niet in beeld zijn gebracht.

Om de aanhechtingen die nog niet in beeld zijn gebracht inzichtelijk te maken vraagt het Q-Team om **bouwkundige en ruimtelijke tekeningen** die in beeld brengen hoe cruciale knooppunten worden vormgegeven. Het gaat specifiek om de volgende knooppunten:

- Verbinding van de Strip met het maaiveld en de *concourse* aan de noord en zuidzijde.
- De 'oksel' waar de entree vanuit het Mallegatpark, de entree voor festivalbezoekers en de ingang voor logistiek samenkomen.

In een nadere uitwerking van het plan verwacht het Q-team antwoord op de bovengenoemde vragen en opmerkingen. Er kan vooralsnog geen positief advies aan het bestuur worden geven voor het voorlopig ontwerp van het stadion, zonder voldoende overtuigende oplossingen op de bovenstaande punten.